

วงดนตรีเจริญ : ปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี

สมเกียรติ หอมยก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2546

ISBN 974-04-3479-7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วงดนตรีเจริญ : ปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี (DONTRICHAROEN : MON ENSEMBLES OF PHATHUMTHANI PROVINCE)

สมเกียรติ หอมยก 4137634 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อนันต์ สบฤกษ์ กศ.บ., กศ.ม., พรทิพย์ อุตุภรณ์ ศศ.บ., ศศ.ม., ภัทธิตา ยิมเรวัต., Ph.D., นัฐพงศ์ โสวัตร กศ.บ., ศศ.ม.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง วงดนตรีเจริญ : วงปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของปี่พาทย์มอญในจังหวัดปทุมธานี ประวัติวงดนตรีเจริญ บทเพลงเฉพาะ และบทบาทของวงดนตรีเจริญในฐานะที่เป็นวงปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี อีกทั้งยังได้นำ “เพลงเจริญ” ซึ่งเป็นเพลงมอญที่ถือเป็นบทเพลงเฉพาะของวงดนตรีเจริญ มาศึกษาวิเคราะห์ในด้านโครงสร้างเพลง บันไดเสียง ลูกตก ช่วงเสียง วิธีการบรรเลง จังหวะหน้าทับ และมือเฉพาะทางมอญ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากทายาทของวงดนตรีเจริญ อีกทั้งได้ถอดโน้ตเพลงเจริญจากแถบบันทึกลีเสียง ซึ่งเป็นการบรรเลงมอญวงใหญ่ ของพันจ่าอากาศวีระ ดนตรีเจริญ หัวหน้าวงดนตรีเจริญคนปัจจุบัน มาวิเคราะห์บทเพลงเฉพาะของวงดนตรีเจริญ

ผลการวิจัยพบว่า ในจำนวนชาวมอญที่อพยพเข้ามาได้แบกเอาเครื่องดนตรีมอญได้แก่ มอญมอญเข้ามาด้วยครั้งสุดท้ายมาอาศัยอยู่ที่ปทุมธานี จึงรวบรวมเครื่องดนตรี และครอบครัวนักดนตรีที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรีมอญจัดตั้งเป็นวงปี่พาทย์มอญขึ้นมา “ดนตรีเจริญ” เป็นวงปี่พาทย์มอญที่สืบเชื้อสายมาจากครูสู่ม ดนตรีเจริญ นักดนตรีมอญผู้มีชื่อเสียงและเป็นผู้สร้างตำนานดนตรีมอญ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ครูสู่มอาศัยอยู่ที่บ้านบางปรอก ในจังหวัดปทุมธานี มีทายาทที่สืบทอดวงดนตรีเจริญมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงรักษาสืบทอดบทเพลงมอญของเดิมเอาไว้เป็นเพลงมอญโบราณที่ได้อนุรักษ์เอาไว้ ได้แก่ เพลงเจริญ ประจำวัด ประจำบ้าน เพลงพระันมอญ ย่ำคำ และเพลงข่าเที่ยง จากการแพร่ขยายของวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญทำให้มีวงปี่พาทย์มอญเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วไปในจังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันมีประมาณ 47 วงด้วยกัน

วงดนตรีเจริญมีบทบาทสำคัญต่อสังคม และวัฒนธรรมดนตรีมอญในจังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างมาก คือมุ่งเน้นการเผยแพร่ อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญให้คงอยู่ต่อไป และเป็นที่แพร่หลายในสังคม บทบาทสำคัญของวงดนตรีเจริญที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมมอญของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่บทบาทด้านการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ทางปี่พาทย์มอญ และเพลงมอญ บทบาทด้านการศึกษา เช่น การจัดทำวิทยุทัศน์และแถบบันทึกลีเสียงเพื่อการศึกษา ให้ข้อมูลขั้นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยและการสัมมนาทางดนตรีมอญ บทบาทด้านการส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ เช่น การเข้าร่วมการประกวดปี่พาทย์มอญ อีกทั้งยังรับใช้สังคมในด้านการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทั้งงานการกุศลและงานสังคม ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดใกล้เคียงมาอย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้

DONTRICHAROEN : MON ENSEMBLES OF PHATHUMTHANI PROVINCE

SOMKIAT HOMYOK 4137634 LCCS/M

M.A. (CULTURAL STUDIES)

THESIS ADVISORS: ANAN SOBRERK,M.ED. , PORNTHIP USSPPARAT,M.A., PATTIYA JIMREIWAT,Ph.D., NATTAPONG SOVAT B.ED.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study both Pi Phat Mon background and the Dontricharoen Mon Ensemble's history, style and its role in Phatumthani Province. Also "Pleng Choen" was analyzed through form, scale, melodic skeleton, register, performance practice, rhythm pattern, and music style in Khong Mon.

The research was to study ethnomusicology by using qualified research methods, information from documents, and detailed interviews with relatives. When the Khong Mon large ensemble performed, Pleng Choen was also recorded on tape and then Weera Dontricharoen himself analyzed the special style of the Dontricharoen Mon Ensemble.

We found Mon people who emigrated to Phatumthani Province also brought Mon music instruments with them so they not only collected the Mon skilled musician family but also collected Mon musical instruments to form the Pi Phat Mon ensemble. The name of "Dontricharoen" was Khru Sum's family name, which was given by King Rama VI. Khru Sum himself was an important influence on Pi Phat Mon of Phatumthani Province. It was said that Khru Sum's ancestors emigrated to settle down under the King of Thailand in the eastern areas of the Chao Phraya River at Pak Khlong Bang Po Nue, Bangprok Sub-district, Muang District, Phatumthani Province, so there have been a lot of his Mon relatives living there since then. The Dontricharoen Mon Ensemble has conserved its unique styles such as Pleng Choen, Prachumwat, Prachumbaan, Pleng Phra Chan Mon, Yum Kum and Yum Tiang. Owing to Pi Phat Mon culture fame, about 47 Mon ensembles exist in Phatumthani Province.

The Dontricharoen Mon Ensemble plays prominent roles in Mon music culture and society in Phatumthani Province. It emphasizes not only the widespread conservation and cultural promotion of Pi Phat Mon but also the reputation of people in the society as well as the teaching role, knowledge transference and Pi Phat Mon cultural promotion and support. Dontricharoen Mon Ensemble does not hesitate to participate in Pi Phat Mon competitions, to make tapes and videos for educational purposes as well as giving necessary and useful basic information for Mon music research study. So far the Dontricharoen Mon Ensemble has wholeheartedly been offering good services to the society in the variety of ceremonies both within Phatumthani Province and many other neighboring provinces.

KEY WORDS : DONTRICHAROEN/MON ENSEMBLE/ANALYSIS/MON MUSIC HISTORY

155 P. ISBN 974-04-3479-7